

Täysistunto

Tiistai 28.5.2019 klo 14.00—15.20

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 3/2019 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

14.01 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia.

Opintotukioikeuden myöntämisen edellytyksiä muussa kuin julkisen valvonnan alaisessa koulutuksessa ehdotetaan joustavoitettavaksi. Esityksen mukaan muussa kuin julkisen valvonnan alaisessa koulutuksessa opintotukioikeuden saamiseksi ei enää edellytettäisi, että koulutuksen järjestäjä on järjestänyt kyseistä koulutusta vähintään vuoden. Nykyinen vuoden vähimmäisaikaa koskeva edellytys voi perusteettomasti vaikeuttaa uusien, alle vuoden toimineiden koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia saada järjestämäänsä koulutukseen opintotukioikeus, vaikka se täyttäisi muut opintotukilaissa säädetty edellytykset. Edellytys voi muodostua liian rajoittavaksi myös tilanteissa, joissa toimintansa jo vakiinnuttanut koulutuksen järjestäjä alkaa järjestää sellaista uutta koulutusta, jota se ei ole aikaisemmin järjestänyt. Muut opiskelijan oikeusturvan kannalta keskeiset opintotukioikeuden myöntämisen edellytykset säilyisivät nykytilaa vastaavina, eli koulutuksen tulee edelleen vastata ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaista koulutusta, jonka tavoitteena on tutkinnon tai tutkinnon osan suorittaminen, ja siitä, että koulutuksen järjestäjällä on toiminnalliset, ammatilliset ja taloudelliset edellytykset koulutuksen järjestämiseen.

Toiseksi edellytetään, että opintojen riittävää edistymistä koskevasta pykälästä poistetaisiin vaatimus opintojen hidastumiseen vaikuttavan hyväksyttävän syyn tilapäisyydestä. Ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijalla olisi oikeus opintotukeen, vaikka hänen opintonsa eivät olisi edistyneet riittävästi, jos hän esittää hyväksyttävän syyn, jonka vuoksi opinnot ovat hidastuneet. Hyväksyttävä syy voisi olla jatkossa myös opiskelijan sairauteen rinnastettava muu opiskelukykyä heikentävä tekijä, esimerkiksi lukihäiriö. Ehdotettu muutos mahdollistaisi nykyistä paremmin sen, ettei opiskelijan opintotukea lakkauteta tilanteessa, jossa opinnot ovat hidastuneet tilapäistä pidemmäksi ajaksi esimerkiksi opiskelijalla todetun pysyvän sairauden tai muun siihen rinnastettavan opiskelukykyä heikentävän tekijän vuoksi.

Säännöksen joustavoittaminen on tarpeen, koska opintotuen tulisi olla opiskelijan ensisijainen tukimuoto. Ehdotus parantaisi siten niiden opiskelijoiden asemaa, jotka ovat vaarassa jäädä opintotuen ulkopuolelle opintojen hidastuessa muutoin kuin tilapäisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

Ja nämä lakimuutokset tulisivat voimaan 1.8.2019. — Kiitoksia.

14.04 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan aivan ensin kiittää Sipilän hallitusta tästä loistavasta hallituksen esityksestä. Vaikka se onkin luonteeltaan melko tekninen, se on silti kriittinen korjauksiensa puolesta tähän nykylakiin. Tällä hallituksen esityksellä täsmennetään opintotukioikeuden myöntämisen ehtoja, aivan kuten ministeri äsken kuvasi.

Erityisen hyvänä pidän tässä hallituksen esityksessä sitä, että opintojen riittävää edistymistä koskevasta pykälästä poistetaan vaatimus juuri opintojen hidastumiseen vaikuttavan syyn tilapäisyydestä. Hyväksyttävä syy voi täten jatkossa olla myös opiskelijan sairauteen rinnastettava muu opiskelukykyä heikentävä tekijä. Tällainen voi esimerkiksi olla opiskelijalla todettu lukihäiriö, joka voi hidastaa opintoja merkittävästi. Ilman tätä muutosta lukihäiriön kanssa tutkintokohtainen opintotukiaika ei useinkaan riitä opintojen loppuun saamiseen. Lukihäiriön perusteella opiskelija ei kuitenkaan pääse kuntoutustuen eikä muidenkaan etuuksien piiriin, jotka edesauttaisivat opintojen loppuunsaattamista. Nykylain vaarana siis on ollut, että muun muassa lukihäiriöstä kärsivä, joka ei ole kyennyt pysymään vaadittavassa opiskelutahdissa, joutuu suoraan toimeentulotuen piiriin, jos ylipäättään saa jotain tukea opintojensa loppuun saattamiseksi. Tämä epäkohta korjataan nyt. Muun muassa lukihäiriöstä ei tule rangaista opintojen aikana toimeentuloa vaikeuttamalla.

Arvoisa puhemies! Toimintakyvyn aleneminen, joka vaikeuttaa opintojen etenemistä ja työntetoa, on mielestäni myös suurempi yhteiskunnallinen kysymys. On nimittäin suuri virhe, että yhteiskuntamme ei ole juuri tunnistanut niitä moninaisia tekijöitä, joista johtuen opinto- ja työkyky voivat alentua täällä Suomessakin. Tilanteessa, jossa ihmisten toimintakyky laskee muun muassa jaksamisen haasteiden vuoksi, yhteiskunnan tulisi tarjota nykyistä paremmin joustoa opiskeluun tai työelämän varrelle ja nähdä nopea puuttuminen tilanteeseen investointina. Meidän on kyettävä suhtautumaan tähän riittävällä vakavuudella. Se edellyttää muutoksia nykyjärjestelmässä muutenkin kuin tämän yhden hallituksen esityksen myötä.

Eläketurvakeskuksen vuonna 2017 tekemän selvityksen mukaan yhä useampi työkyvyttömyyseläkkeelle jäänyt on nykypäivänä nuori. Eläkkeellä on kaksikymppisestä 34 vuoteen asti suomalaisia jo yli 23 000. Joka vuosi työkyvyttömäksi jää yli 3 000 nuorta tästä 20—34-vuotiaiden ryhmästä. Vuosituhannen alkupuolella vastaava luku oli kolmanneksen pienempi. Minusta tämä on merkittävä asia. Myös alle kaksikymppisten työkyvyttömyyseläkeläisten määrä on 15 vuodessa moninkertaistunut.

Eläketurvakeskuksen tilastot osoittavat, että 20—34-vuotiailla mielenterveyden ongelmat ovat taustalla neljällä viidestä työkyvyttömyyseläkettä saavasta. Voidaan siis summata, että nuorten työkyvyttömyyden yleistyminen 2000-luvulla johtuu yksinomaan mielenterveyden häiriöiden yleistymisestä. Tämä on kerrassaan hälyttävää. Tämä kehitys tulee välittömästi katkaista, ja osaltaan siihen auttaa myös tämä hallituksen esitys, joka teknisyydestään huolimatta edistää näiden nuorten tunnistamista ja mukana pitämistä. Nuorten tilanteeseen tulisi kyetä puuttumaan silloin, kun opintokyvyssä huomataan pieniä viitteitä siitä, että opiskelija tarvitsee enemmän aikaa ja tukea oppiakseen. Nykytilassa me jäämme odottamaan aivan liian usein. — Kiitoksia.

14.09 Janne Heikkinen kok: Arvoisa herra puhemies! Lainsäädännön tulee elää ajassa ja päivittyä tulkintakäytäntöjen mukaan. Tässä hallituksen esityksessä täsmennetään opinto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

tukilakia vastaamaan nykyistä soveltamiskäytäntöä ja esitetään liuta pieniä mutta merkittäviä ja tarpeellisia uudistuksia.

Pidän hyvänä asiana sitä, että uudistukseen kuuluu uuden koulutuksen järjestäjän vuoden vähimmäisajasta luopuminen muussakin kuin julkisen valvonnan alaisessa koulutuksessa. Tämä mahdollistaa sen, että uusi tai vakiintunut koulutuksen järjestäjä voi tarjota uutta koulutusta ilman kaavamaista vuoden vähimmäisaikaa opintotukioikeudelle. Mieleen tulee ainakin uudenaikaiset, julkisuudessaakin tiiviisti olleet koodarikoulut, jotka voisivat aloittaa toimintansa huomattavasti nykyistä ketterämmin.

Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen kunniaksi on sanottava, että uudistus tuo mukanaan lisää joustavuutta. Jatkossa opintojen hidastumisen syitä tulkitaan suopeammin hankalissa tilanteissa olevien opiskelijoiden kohdalla. Tällainen kuvatonlainen hankala tilanne voi olla esimerkiksi pysyväluonteinen opiskelua hidastava oppimisvaikeus, kuten lukihäiriö, tai lähiomaisten sairastuminen. Uskoakseni tämä uudistus vähentänee näin ollen tarpeetonta siirtymistä toimeentulotuen pariin.

Arvoisa puhemies! Opintotukilaki ei ole kuitenkaan näiden viilauksien jälkeen todellakaan valmis. Opiskelijan sosiaaliturva ei nyky muodossaan jousta tarpeeksi, jos yksilö tekee opintojen ohessa ansiotyötä. Puhun siis opintotuen tuloarajoista. Opiskelijan, joka edistyy opinnoissaan sovittua vauhtia, tulisi olla mahdollista tehdä edes pienimuotoista ansiotyötä tai pienimuotoista yritystoimintaa ilman jatkuvaa pelkoa tukien menettämisestä. Nykyiset tiukat tuloarajat ylläpitävät turhaan jo valmiiksi pienituloisten ihmisryhmien köyhyyttä keinoitekoisesti ja kannustimia väärällä tavalla vääristävästi.

Arvoisa puhemies! Hyvä yhteiskunta palkitsee aina ahkeruudesta. Opintotukilain joustavuutta tulee lisätä jatkossa nykyisestä siten, että tuloarajoja nostetaan vähintään 50 prosentin verran, aivan kuten Palkansaajien tutkimuslaitoksen selvityksestä nähtiin: ”Tällöin päästäisiin opintotuen nykyisten tuloarajojen haitallisista tulovaikutuksista laajasti eroon, koska vain harva opiskelija tienaisi tätä tuloarajaa enempää.” Tämä uudistus siis voisi tuoda julkisyhteisöille nettomääräisesti arviolta jopa 5,9 miljoonaa euroa lisää vuosittain.

Arvoisa puhemies! Opintotukilain kehittäminen ahkeruutta suosivaan suuntaan siis lisäisi julkisyhteisöjen tuloja vajaat 6 miljoonaa euroa vuosittain, samalla vähentäen keinoitekoista köyhyyttä. Tällöin kannustettaisiin nuoria ihmisiä vahvemmin työelämään ja kerryttämään siten arvokasta työkokemusta saaden jalan oven väliin työmarkkinoille. Toivon, että tämä eduskunta nyt ottaa tämän näkökulman tiukasti huomioon. — Kiitos.

14.13 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Koulutus on ihmisen tärkein pääoma aina varhaiskasvatuksesta peruskoulun kautta korkeakouluihin. Mahdollisuus laadukkaaseen koulutukseen, siis opintoihin, kuuluu yksiselitteisesti kaikille. Oikeus elinikäiseen opiskeluun kuuluu kaikille. Sivistysvaltion tavoitteena on, että jokainen ihminen riippumatta perhetaustasta tai asuinpaikasta voi osallistua yhteiskuntaan ja työelämään, toteuttaa itseään ja antaa yhteisölle oman panoksensa. Sivistys kuuluu kaikille. Siksi koulutusjärjestelmän pitää tasoiittaa entistä tehokkaammin kaiken ikäisten opiskelijoiden lähtökohdista johtuvia eroja sekä vastaavasti tunnistaa ja hyödyntää heidän erilaista osaamistaan. Kaikille tulee siis turvata mahdollisuus hakeutua koulutukseen ja toimeentulo koulutuksen ajaksi.

Sivistys, kasvatusta ja koulutus ovat nostaneet Suomen maailman onnellisimpien, edistyneimpien ja vauraimpien maiden joukkoon. Kasvatusta ja koulutusta sekä niillä luotu osaaminen ovat olleet keskeisiä kansakunnan kehittäjiä, uudistajia ja voimavarojen luoja, koko hyvinvointimme kivijalkoja. Yhteiskuntaa ei kehitetä eikä sen ongelmia ratkaista il-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

man vahvaa ja edistysellistä koulutuskokonaisuutta. Siksi koulutukseen tulee jatkossakin tehdä järkeviä kokonaisuuksia, joilla vahvistamme kansakunnan tulevaisuutta. Systemaattista koulutuksen, opintojen arvostuspuhetta on lisättävä kaikilla päätöksenteon tasoilla.

Koulutusjärjestelmää on kehitettävä kokonaisuutena, mutta sen tärkeänä osana on tänään eduskunnan lähetekeskusteluun tuotu esitys laiksi opintotukilain muuttamisesta. Opintotuki on siis valtion opiskelijalle maksama tuki oppivelvollisuuden jälkeisten opintojen rahoittamiseen. Suomessahan sen osia ovat opintoraha, asumislisä ja opintolainan valtiontakaus, esimerkiksi. Opintotuen saamisen yleiset lähtökohdat ovat oppilaitokseen hyväksyminen, päätoiminen opiskelu, opinnoissa edistyminen ja taloudellisen tuen tarve.

Tänään esillä oleva, sinänsä teknisluontoinen lakiehdotus opintotukilain muuttamiseksi on hyvä askel oikeaan suuntaan. Se joustavoittaa, se selkeyttää, se inhimillistää opintotuen saamisen edellytyksiä. Opintotukeen oikeuttavia opintoja koskevia säännöksiä ehdotetaan siis täsmennettäväksi vastaamaan nykyistä soveltamiskäytäntöä. Opintotukioikeuden myöntämisen ehtoja muussa kuin julkisen valvonnan alaisessa koulutuksessa joustavoitettaisiin siten, että opintotukioikeuden saamiseksi ei enää edellytettäisi, että koulutuksen järjestäjä on järjestänyt kyseistä koulutusta vähintään vuoden.

Tämä muutos on järkevä, koska edellytys voi perusteettomasti vaikeuttaa uusien, alle vuoden toimineiden koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia saada koulutukseen opintotukioikeus. Samoin esitys helpottaisi jo toimintansa vakiinnuttaneiden koulutuksen järjestäjien mahdollisuutta saada järjestämänsä uuteen koulutukseen opintotukioikeus. Muutos lisänee jonkin verran sellaisten jo opintotukioikeuden piirissä olevien koulutuksen järjestäjien hakemuksia, jotka hakevat opintotukioikeutta johonkin muuhun kuin jo järjestämänsä koulutukseen.

Arvoisa puhemies! Huomioitavaa on, että opintotukioikeuden myöntämisen edellytyksenä olisi kuitenkin edelleen, että koulutus vastaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaista koulutusta. Lisäksi opintotuen ensisijaisuuden korostamiseksi ehdotetaan, että opintojen riittävää edistymistä koskevasta pykälästä poistettaisiin vaatimus opintojen hidastumiseen vaikuttavan hyväksyttävän syyn tilapäisyydestä. Hyväksyttävä syy voisi olla jatkossa myös opiskelijan sairauteen rinnastettava muu opiskelukykyä heikentävä tekijä. Tällainen tekijä voisi olla, kuten täällä on mainittu, muun muassa lukihäiriö, siis ylipäättään sellaiset pysyväluonteiset esteet tai hidasteet, joita ihmiset inhimillisessä elämässä, omassa elämässään, haasteena kohtaavat.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitykset opintotukilain muuttamisesta näiltä osin ovat kovin perusteltuja. Muutokset sujuvoittavat ja selkeyttävät opintotukeen liittyvää kokonaisuutta. Nämä muutokset ovat askelia siihen suuntaan, että osaamisen vahvistaminen on parannus tulevaisuuteen ja ylipäättään Suomen menestymiseen. Koulutus on merkittävä selviytymistä selittävä tekijä ihmisen elämänsä aikana. Koulutuksen, ylipäättään opiskelun, on vastattava ihmisen, yhteiskunnan ja työelämän tarpeita. Opintotuki osana isoa kokonaisuutta on lukuisten opiskelijoiden keino selvittää, lukuisten opiskelijoiden keino pärjätä.

14.19 Matias Marttinen kok: Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelussa on tänään hallituksen esitys opintotukilain muuttamiseksi. Esitys sisältää lähinnä teknisiä mutta sitäkin tärkeämpiä muutoksia, joilla turvataan nykyisen soveltamiskäytännön jatkuminen. Yhtenä esitettävänä muutoksena haluan nostaa esille opintotuen myöntämisen ehtona olevan opintojen riittävän edistymisen vaatimuksien täsmentämisen. Jatkossa opintojen hitaampaan edistymiseen voitaisiin lukea sairastumisen lisäksi muita opiskelukykyn vaikuttavia teki-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

jöitä, kuten opiskelijan lukihäiriö. Minusta on perusteltua, että opiskelijan henkilökohtainen tilanne otetaan joustavasti huomioon opintotuen myöntämisessä. Muutokset ovat perusteltuja, ja kannatan niitä.

Arvoisa puhemies! Yksi asia opintotuessa on kuitenkin jäänyt liian vähälle huomiolle, nimittäin opintotuen heikot kannustimet opintojen aikaiseen työntekoon. Monet opiskelijat ottivat tästä itseäni yhteyttä kevään aikana. Opintotuen tuloeroja on korotettu tuntuvasti viimeksi 12 vuotta sitten — siis 12 vuotta sitten. Kyse ei ole vähäpätöisestä asiasta, sillä tänä keväänä Kela lähetti yli 40 000 opiskelijalle päätöksen opintotuen takaisinperinnästä. Keskimäärin takaisin perittävää tukea tulee näille opiskelijoille maksettavaksi yli 1 000 euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna takaisinperinnän kohteena olevien opiskelijoiden määrä kasvoi yli 5 000 hengellä.

Tässä salissa on puhuttu paljon työntöön ja yrittäjyyden merkityksestä, hyvä niin. Ei voi olla kuitenkaan niin, että opiskelijoiden tekemälle työlle ei anneta samaa arvoa kuin mikä muille työnteosta annetaan. Kun esimerkiksi sosiaaliturvasta on purettu viime vuosien aikana kannustinloukkuja muun muassa ottamalla käyttöön suojaosat työttömyysturvaan ja asumistukeen, niin samaan aikaan nämä matalat tulorajat, joita ei ole korotettu, ovat heikentäneet opiskelijoiden kannustimia työntekoon, ja se ei ole oikein.

Arvoisa puhemies! Minusta tässä on kyse tärkeästä periaatteesta: haluammeko antaa opiskelijoille viestin, että työntöön pitää kannattaa, vai haluammeko sanoa, että se ei kannata? Jos opiskelija pystyy samanaikaisesti suorittamaan opintojaan ja tekemään sivutoimisesti töitä, ei siitä pidä rangaista vaan pikemminkin palkita. Me emme voi antaa nuorillemme jo opiskeluaikana sellaista viestiä, ettei tässä maassa kannata tehdä töitä ja tienata. Lisäksi työelämään meno jo opintojen aikana avaa ovia ja mahdollisuuksia nuorille sitten valmistumisen jälkeen.

Näen niin, että nyt alkavalla eduskuntakaudella opintotuen tuloeroja on korotettava 50 prosentilla Palkansaajien tutkimuslaitoksen tekemän selvityksen mukaisesti, ja siitä tietysti ministeri Terholle kiitos, että hän on asiaa vienyt eteenpäin ja selvittänyt. Tämä muutos mahdollistaisi opiskelijoille vahvan toimeentulon, vähentäisi takaisin perittävän opintotuen määrää ja vähentäisi myös hallinnollista työtä. Ja ylipäänsä työnteko opiskelijoille muuttuisi aidosti kannustavammaksi.

Arvoisa puhemies! Opintotukilakia on muutettu ja täsmennetty viimeisen neljän vuoden aikana lukuisia kertoja: uusi opintolainahyvitys on otettu käyttöön, vanhempien tulojen vaikutus itsenäisesti asuvan alle 18-vuotiaan opiskelijan opintotukeen on lopetettu ynnä muuta — hyviä ja kannatettavia muutoksia. Kuitenkin käsittelemme jälleen varsin pieniä muutoksia tähän tärkeään lainsäädäntöön. Näen niin, että opintotukijärjestelmän toimivuutta pitäisi tarkastella kokonaisuudessaan, ja tarjoankin nyt — täällä on onneksi myös muutamia kollegoita, jotka istuvat Säätytalon neuvotteluissa — teille maksuttoman vinkin: ottakaa tulevaan hallitusohjelmaan mukaan opintotuen kokonaisarviointi, jonka yhteydessä katsottaisiin opintotuen kannustimet opintojen ja työntöön yhteensovittamiseen erityisesti opintojen loppuvaiheessa sekä ylipäänsä opintotuen kannustimien toiminta, kuten opintolainan lainahyvityksen toimivuus ja kannustimet nopeaan valmistumiseen. Tämä opintotukilain kokonaisuudistus, joka sisältää siis myös tuloerojen korottamisen, tulee tuoda eduskunnan käsittelyyn tämän vaalikauden aikana. Toivon, että tälle ajatukselle löytyy tukea ja kannatusta myös muista ryhmistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

14.24 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa herra puhemies! On erityisen miellyttävää aloitella uutta eduskuntakautta puhumalla opintotuesta ja opiskelijoiden mahdollisuuksista. Minä itse olen ollut se nuori, jota ei peruskoulussa opiskelu kovin paljon kiinnostanut ja jolla sitten myöskin jäivät ammattikoululinjat kesken, mutta meillä on niin hyvä yhteiskunta, että olemme luoneet sellaista opiskelujärjestelmää ja koululaitosta, jossa tällaisella koulunsa kesken jättäneelläkin on ollut mahdollisuus aloittaa uudelleen, saada ammatti, useampikin akateeminen tutkinto. [Ben Zyskowicz: Se on hieno juttu!] Siksi pidän erittäin tärkeänä, että me edelleen kehitämme meidän opintotukeamme ja koko koululaitostamme.

Tässä olemme kuulleet todella hyviä ja arvokkaita puheenvuoroja liittyen opintotukeen ja meidän nuortemme ja myöskin muiden opiskelijoiden mahdollisuuksiin. Suomalainen koulu esikoulusta yliopistoon on maailman huippua, eikä se ole sattuma, vaan se on pitkäjänteisen työn tulosta. Maamme yksi vahvuuksista on se, että me olemme ymmärtäneet ja niin kuin tänään olemme saaneet kuulla, yhä ymmärrämme sen, miten valtava merkitys koulutuksella on koko yhteiskunnalle ja sen jatkuvuudelle.

Tämä käsiteltävänä oleva opintotukilain muutos on tosiaan varsin tekninen mutta erittäin kannatettava, koska se myös osaltaan lisää joustavuutta ja mahdollisuuksia opintoihin. On erityisen arvokasta, että muutos myös huomioi erilaiset oppijat, esimerkiksi lukihäiriöistä kärsivät. On koko yhteiskunnan etu, että yhä useammalla on mahdollisuus opiskella. Lähtökohtana meillä tulee olla, että jokaisella nuorella ja myöskin aikuisopiskelijalla, esimerkiksi perheellisellä, on mahdollisuus halutessaan opiskella niin pitkälle kuin rahkeet riittävät ja halua riittää, ja siksi on myöskin erityisen kannatettava tämä ajatus, että myöskin opiskelijan työssäkäyntiä helpotetaan tulorajoja tarkistamalla.

Haluaisin erityisesti tällä viikolla, kun vietetään koulujen päättäjäisiä, muistaa meidän opettajia ja koulujen henkilökuntaa, jotka tekevät erittäin arvokasta työtä, ja toivoisin, että heidän työnsä turvataan riittävät varat ja muu tarvittava. Opettajien ja koulun henkilökunnan työhön me voimme päättäjinä vaikuttaa, mutta myöskin jokainen vanhempi. Myös minä itse voin vaikuttaa siihen, miten omassa kodissani ja perheessäni suhtaudutaan opettajiin ja koulun työntekijöihin. On tärkeää, että osoitamme heille arvostusta.

Arvoisa puhemies! On pidettävä jatkuvasti mielessä se tosiasia, että koulunpenkiltä pitkälti lähtee yhteiskuntamme hyvinvointi, mutta myös se, että se, miten lapset ja nuoret voivat kodeissaan, näkyy siellä koulussa, ja siksi meidän on tuettava perheiden hyvinvointia jatkuvasti. Koulunpenkillä tälläkin hetkellä istuvat ne lapset ja nuoret, jotka tulevaisuudessa hoitavat maamme asioita, ja aikanaan, kun meistä monista on jo aika jättänyt, he istuvat täällä salissa, tekevät päätöksiä ja linjaavat asioita. On tärkeää, että annamme näille lapsille ja nuorille parhaat mahdolliset eväät jo nyt koulunkäyntivaiheessa.

14.29 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on meillä opintotukilain muuttaminen, ja nämä molemmat asiat, mitkä siihen sisältyvät, ovat perusteltuja ja järkeviä. Itse haluan nyt tässä nostaa esille opintojen riittävään edistymiseen esitettävät muutokset, eli opiskelijalla olisi oikeus opintotukeen, vaikka opinnot eivät ole edistyneet riittävästi, jos hän esittää hyväksyttäviä syitä, joiden vuoksi opinnot ovat tilapäisesti hidastuneet. Hyväksyttäviä syitä voivat olla siis opiskelijan tai hänen lähiomaisensa sairaus, opiskelijan vaikea elämäntilanne tai tilapäisesti vaikuttanut muu erityinen syy. Nyt on tärkeää tässä lakimuutoksessa, että saadaan tämä tilapäinen syy täältä poistettua, koska meillä on paljon muitakin syitä — esimerkiksi juuri tämä lukihäiriö — jotka voivat hidastaa opintojen edistymistä, ja että tämä voidaan huomioda paremmin jatkossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

Tämä lakimuutos parantaa erityisesti niiden opiskelijoiden asemaa, jotka ovat vaarassa jäädä opintotuen ulkopuolelle opintojen hidastuessa, ja tämä myöskin on selkeä keino vähentää nuorten syrjäytymisen riskiä. Tärkeää tämä on siinä mielessä myöskin, että siitä henkisestä paineesta, mitä tällä hetkellä nuoriin paljon kohdistuu opiskelujen aikana, osittain on seurauksena myöskin nuorten mielenterveysongelmien lisääntyminen, ja me pysyisimme tällä tavalla ennalta ehkäisevässä mielessä jo siihen — kun tiedetään, että siellä on mahdollisuus tällaiseen huomioon opintotuen osalta — ettei se elämä olisi niin karua ja mustavalkoista. Ja vaikka vaatimus tilapäisyydestä ehdotetaan poistettavaksi, opintojen edistymiseen vaikuttavalla syyllä ja opintojen riittävällä edistymisellä pitää jatkossakin tulla selkeä ajallinen yhteys, eli en usko, että tätä tullaan ainakaan väärin käyttämään.

Olen lämpimästi samaa mieltä kuin edustaja Marttinen, joka nosti esille opintotuen kokonaisuudistuksen tarpeen vaatimuksen, eli tuloeroja kannattaisi kyllä todella miettiä, että mikä niiden merkitys on, koska se on merkittävä hallinnollinen lisäkuorma tällä hetkellä, kun niitä seurataan ja takaisin peritään, ja jos opiskelija edistyy opinnoissaan hyvin, niin miksi rajoittaa hänen työntekeään? Eli lämpimästi kannatan sen uudelleenarviointia.

14.32 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämän opintotukea koskevan esityksen aiheuttamat taloudelliset muutokset ovat melko pienet kokonaisuudessaan, mutta muutamien yksilöiden kohdalla nämä muutokset voivat olla hyvinkin merkittäviä, ja tässä tapauksessa todellakin myönteiseen suuntaan.

Erityisesti täytyy kiittää tästä ehdotuksesta, joka koskee 5 b §:ää ja sen 3 momenttia, jossa esitetään, että opintojen riittävää edistymistä koskevasta pykälästä poistettaisiin vaatimus opintojen hidastumiseen vaikuttavan hyväksyttävän syyn tilapäisyydestä. Tämä on todellakin hyvä asia, koska meillä on tämän tässä esityksessä mainitun lukihäiriön lisäksi muitakin mahdollisia syitä. Lukihäiriöhän on neurologinen, vahvasti periytyvä ominaisuus, jota löytyy väestössä jopa 5—6 prosentilla, ja se todellakin voi vaikuttaa siihen, että opiskeluaikaa yksinkertaisesti tarvitaan enemmän. Kysehän ei todellakaan ole tilapäisestä häiriöstä, vaan koko elämän läpi kestävästä tilanteesta.

Mutta muistutan, että meillä on muitakin neurologisia tilanteita, esimerkiksi aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriöt, vaikkapa ADHD-häiriö, joka on myös neurobiologinen aivojen toiminnan häiriö, joka aiheuttaa ongelmana tarkkaamattomuutta, yliaktiivisuutta ja impulsiivisuutta ja voi vaikuttaa siihen, että sitä kokonaisaikaa opiskeluja varten tarvitaan tavanomaista enemmän. Toivon, että tässä kohden todellakin huomioidaan näitä erilaisia mahdollisia ongelmia.

Sen lisäksi on todettava se, että opiskelijoiden mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöhän tutkii korkeakouluopiskelijoiden terveyttä aina neljän vuoden välein. Viimeisin tutkimus tehtiin vuonna 2016, ja siinä kävi ilmi, että noin 30 prosenttia opiskelijoista kokee erilaisia psyykkisiä ongelmia, uupumusta, ylirasitusta, stressiä. Sitten vakavammista psykiatrisista ongelmista kärsii noin 4 prosenttia tämän viimeisimmän tilaston mukaan. Mutta nämäkin voivat olla luonteeltaan paljon pysyvämpiä kuin pelkästään tilapäisiä. Jotta opiskelijat eivät syrjäytyisi, on tärkeää, että opintotukea ei heiltä viedä.

14.35 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! On miellyttävä tehtävä onnitella ministeri Terhoa niin urheiluministerinä kuin näistä opintotukiasioistakin vastaavana ministerinä. Maailmanmestaruus uran loppumetreille — ainakin toistaiseksi ministeritehtävän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

loppumetreille — on hieno, ja lämpimät onnittelut siitä myös ministerille, kuten myös kaikille Suomen kultaleijonille. Tänä keskustelemme teidän ministerisalkkunne toisesta tärkeästä osuudesta, mihin kuuluvat nämä opintotukiasiat, ja pidän itse myönteisenä sitä, että tämä tilapäisen hidastumisen määre nyt lavennetaan ja siinä voidaan huomioda esimerkiksi tämä lukihäiriö paremmin.

Mutta niitä, mistä kiitoksia haluan antaa teille, ovat nämä toimenpiteet, joita teidän kaudellanne on nyt tehty, erityisesti se, että nyt syksyllä käyttöön saadaan oppimateriaalilisä, joka helpottaa monen opiskelijan tilannetta. Kun oppimateriaalikustannukset toisella asteella ovat nousseet, niin nyt jatkossa sen vajaan 50 euroa saa kuukaudessa oppimateriaalilisää toiselle asteelle — lukioon ja ammatilliseen koulutukseen — helpottamaan ja takamaan sitä, että kenenkään opinnot eivät jäisi jatkossa kiinni varallisuudesta. Teidän aikanne ja tällä hallituskaudella on myös toisen asteen opintotukeen tehty hyviä uudistuksia. Vanhempien tulot eivät enää tänä päivänä vaikuta opintotukeen silloin, kun nuori asuu omillaan, ja tukikuukausien määrä on nostettu yhdeksästä kymmeneen.

Täällä on tänään pidetty hyviä puheenvuoroja. Uudet kansanedustajat ovat nostaneet esille muun muassa tämän vapaan tulon rajaa koskevan kysymyksen, ja on sinänsä harmillista, että edelleen meillä on yksi ryhmä ihmisiä, jota rangaistaan ahkeruudesta, ja se on opiskelijat. Eli vaikka opinnot etenisivät halutussa ja määrättyssä tahdissa, niin jos nuori tekee töitä, häntä siitä rangaistaan. Itse toivon, että näistä vapaan tulon rajoista voitaisiin jatkossa päästä eroon.

Nyt tietysti mielenkiinnolla seuraamme, tuleeko koulutukseen tehtyjä leikkauksia palkattua Säätytalolla. Vihreäthän ovat selkeästi ilmoittaneet, että he eivät ainakaan sellaiseen hallitukseen lähde, joka ei tätä leikkausta, eli miljardia, palauta koulutukseen, ja toivottavasti vihreät pitävät kiinni siitä, että opintotuki nostetaan sille tasolle, millä se aikanaan oli.

Arvoisa puhemies! Moni nuori on myös peloissaan siitä — pelko on suuri — että millainen mörkö sieltä Säätytalolta tulee. Tuleeko sellainen hyvä mörkö, millaisen Bratislavassa näimme, vai tuleeko sellainen paha mörkö, jonka kädet ovat lasten taskuissa. Sitähän se velkaantuminen on, lapsilta leikkaamista.

14.38 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Meille perussuomalaisille on tärkeää, että lukihäiriöisten lisäksi otetaan huomioon myös opiskelijat, joilla kuulo tai näkö on syynä sille, että opintoihin täytyy käyttää enemmän aikaa. Me suomalaiset aloitamme opiskelun hyvin eri lähtökohdista, ja jokaisella pitää olla mahdollisuus saada tutkinto niin, että opiskelun aikana pärjää myös taloudellisesti.

Muutokset opintotukilakiin ovat välttämättömiä. Aikaisemmin laki on syrjinyt lukihäiriöisiä, koska opintojen hitaampaan suorittamiseen on hyväksytty vain tilapäiset syyt, kuten äkillinen sairaus. Meidän tulee tukea esimerkiksi lukihäiriöisten, kuulo- ja näkövammaisten opiskelua, vaikka opintojen hitaammassa suorittamisessa ei olekaan kyse tässä tapauksessa tilapäisestä asiasta.

Myös siihen tarvitaan todella muutosta, että uusien koulutusten suorittamismahdollisuuksissa joustetaan. On tärkeää luopua rajoituksesta, että uusiin koulutuksiin voi opiskelija saada opintotukea vasta sen jälkeen, kun uutta koulutusohjelmaa on tarjottu Suomessa vuoden verran. Uusia koulutusohjelmia tarvitaan Suomessa, mutta niihin ei saada tarpeeksi opiskelijoita, jos he tietävät, että he eivät koeoppilaina voi saada ensimmäisenä vuonna

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

opintotukea. Työelämä muuttuu nopeasti, ja tulevaisuudessa tällaisia tulppia koulutusohjelmien syntymiseen Suomessa meillä ei vain ole varaa olla.

Punavihreät puolueet keskustan tuella ovat väläyttäneet, että tuleva hallitus tulee tekemään muita EU-maita kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikkaa. Tämän perusteella menettävät työpaikat teollisuudessa Suomi tulee löytämään edestään. Monille näistä ihmisistä ei ole enää tarjolla työtä, jota he ovat vuosia tehneet, kun sen työn alkaa tehdä esimerkiksi kiinalainen Kiinassa kiinalaisella päästötasolla. Näille ihmisille jää vaihtoehdoksi koulutautua uuteen ammattiin tai laajentaa osaamista muuntokoulutuksen kautta. Näin ollen nuorten opiskelijoiden lisäksi, jotka tarvitsevat opintotukea, opintotukea tulevat tarvitsemaan entistä enemmän myös opiskelijat muista ikäluokista. Tämä tarkoittaa sitä, että hallituksen tulee varata riittävästi rahaa tulevaisuudessa opintotukeen, koska opiskelijoita tulee olemaan enemmän.

Kiitoksia, ministeri Terho, työstänne. Mukava nähdä sinisiäkin tässä salissa vielä tälläkin kaudella.

14.41 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituksen esityksellä poistetaan opintotuessa tilapäisyys siitä, että opiskelijalla on oikeus opintotukeen, vaikka hänen opintonsa eivät ole edistyneet riittävästi, jos hän esittää hyväksyttävän syyn, jonka vuoksi opinnot ovat hidastuneet. Hyväksyttävä syy voi olla opiskelijan sairaus tai muu siihen rinnastettava opiskelukykyä heikentävä tekijä — täällä nousi muun muassa esille tämä lukihäiriö — ja myös hänen lähiomaisensa sairaus, hänen vaikea elämäntilanteensa tai hänen opintojensa edistymiseen tilapäisesti vaikuttanut muu erityinen syy. Tämä on siinä 5 b §:ssä.

Kysyisin teiltä, ministeri, kuinka kauan opinnot voivat hidastua. Missä vaiheessa opintojen on sitten edistytävä?

Me puhumme myös toimivista opiskelijahuollon palveluista, ja toimiva opiskelijaterveydenhuolto on ennalta ehkäisevä, se ehkäisee ennalta suurempia ongelmia. Monesti opiskelijat joutuvat lumipalloilmiöön: yksi pieni ongelma poikii sitten suuremman. Kysyisin näistä resursseista meillä täällä yhteiskunnassa: minkälaisina näette niin mielenterveyspalvelut kuin myös terveydenhuoltopalvelut siellä opiskelijaterveydenhuollossa, kun huolestunutta viestiä sieltä kuuluu koko ajan?

Sitten nostaisin esille myös tämän opintotuen tulorajan nostamisen ja otan esimerkiksi tämän hoitoalan. Tiedän paljon opiskelijoita, jotka haluaisivat tehdä keikkatöitä, heillä on opinnot niin pitkällä, että he voisivat sitä tehdä, mutta kyllä tuo tuloraja on sellainen peikko ja mörkö — kun täällä nyt mörkö-sanaa tänään käytetään — että se ehkäisee sen. Kun monet opiskelijat haluavat tehdä yövuoroja, iltavuoroja, viikonloppuja, pyhiä, ja siitä voi kertyä hyvinkin sitten sitä tuloa, niin mitä ihmettä tälle olisi tehtävä? Hoitoala on se ala, josta puuttuu tekijöitä. Ei löydy työntekijöitä. Kun opiskelijat voisivat tehdä sitä paikkausta, niin onhan se nyt ihan järjen köyhyyttä, että me emme ota kaikkia resursseja käyttööme. Ja työ tekijänsä neuvoo. Sillä tavalla saamme myös hyviä osaajia alalle, kun mahdollisimman pian lähdetään tekemään sitä työtä.

Kysyisin myös siitä, kun minun mielestäni on hyvin tärkeää, että me kannustamme opiskelijoita saattamaan opinnot loppuun, että kun jotain aloitetaan, se viedään loppuun. Millä tavalla näette, ministeri, että me saisimme nuoret suorittamaan opintonsa ja että sitä pitkäjännitteisyyttä riittää ja me saamme osaajia Suomeen? Sillä työ ja ammatti ja se, että lähdetään tekemään ja kasvattamaan yhteiskuntaa ja verotuloja, se on kaiken a ja o. Tähän toivoisin vastauksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

14.43 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä on käytetty useita hyviä puheenvuoroja, joten vain hyvin lyhyesti haluan myös kiittää ministeri Terhoa hyvästä ja perustellusta esityksestä, jolla tehdään tärkeitä muutoksia opintotukilakiin. Erityisesti tässä on tärkeää, kuten useissa puheenvuoroissa on todettu, opintojen riittävän edistymisen täsmen-täminen niin, että tällaiset pysyvät opintoja haittaavat tekijät, kuten vaikkapa lukihäiriö, joka on hyvin yleinen haaste, otetaan paremmin huomioon.

Tässä keskustelussa on käytetty erittäin hyviä puheenvuoroja, muun muassa Heikkinen, Marttinen, Laiho, Heinonen, Juvonen tässä edellä näistä opiskelijan vapaan tulon rajoista, ja tämä on todella suuren luokan yhteiskunnallinen kysymys. Tosiaan 40 000 nuorta on saanut nytkin tuoreeltaan opintotuen takaisinperinnästä kirjeen, ja kyllä tämä viesti siitä, että ahkeruudesta näin yhteiskunta rankaisee, on aika karu. Opiskelijat ovat erittäin tärkeä työvoimavaroja palvelusektorille. Edustaja Juvonen edellä kuvasi hyvin hoitoalan tilannetta ja sitä potentiaalia, joka opiskelijoilla siellä on, mutta ylipäätään kaikella palvelusektorilla. Jos mietitään vaikka tätä reilun kymmenen vuoden lama-aikaa, jonka läpi Suomi kansantaloutena joutui kulkemaan, niin matkailuelinkeino, siellä majoitus- ja ravintolala-ala olivat aivan keskeisiä tällaisia talouden valopilkkuja, jotka antoivat uskoa siihen, että vielä uusi nousu alkaa, kuten nyt kuluneella vaalikaudella hyvän hallituksen toimesta on sitä päästy sitten vauhdittamaan. Palveluala ei toimisi ympäri Suomea, jos ei olisi ympäri Suomea opiskelijoita, jotka haluavat työhön tarttua siinä opiskelujen ohella, ja tässä mielessä tätä opiskelijoiden opintojen aikaista työntekoa tulisi myös paremmin mahdollistaa ottaen tietysti huomioon sen, että opinnot siinä samalla etenevät.

Ja erityisesti haluan sitten tähän keskusteluun evästää vielä sitä, että kun ne meidän kasvavat elinkeinomme ovat joka puolella maata, niin tulee ottaa huomioon se, että myös opiskelijoita on joka puolella maata, että oppilaitokset eri puolilla Suomea ovat vahvoja. Näin me saamme osaavaa väkeä joka puolelle Suomea ja vastauksia siihen työvoimapulaan, josta viestejä tulee tällä hetkellä aivan joka puolelta Suomea. Yhtenäinen joukkue voittaa, niin kuin maailmanmestaruuskisoissakin nähtiin.

14.46 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää nykyistä toimitusministeri Terhoa erästä valonpilkusta, jonka koin hänen valmistelemanaan ja eteenpäin viemänä. Eli viime hallituskaudella on saatu muutettua opintotukilakia sillä tavoin, että opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä urheilija-apuraha ei enää vaikuta opintotuen määrään — se on ennen otettu tulovalvonnassa huomioon — ja tästä kiitokset ministeri Terholle.

Erityisopettajan koulutuksella tässä puhuessani näen, että tässä on hyviä muutoksia. Tässä on noussut paljon esiin sana ”lukihäiriö” ja tällaiset terveydelliset ongelmat, jotka saattavat opintoja viivyttää. Tässä on paljon hyvää. Nyt olemme saaneet nauttia tuosta jääkiekon tuloksesta, mutta haluan kuitenkin myöskin opintotuen venymisessä huomioida suomalaisia huippu-urheilijoita ja sen, antaako meidän opintotukemme riittävät edellytykset Suomessa edistyä huippu-urheilijana omalla urallaan. — Minä otan tuosta puhelimen auki, minulla on siellä kirjoitettuna pieni pätkä:

Miten huippu-urheiluun valmentautuminen kansainvälisellä tasolla ja opinnot on toteutettavissa samanaikaisesti? Absoluuttiselle huipulle pyrkivän urheilijan on kyettävä keskittymään täysin urheiluun ja sen rinnalla mahdollisuuksiensa mukaan suorittamaan opintonsa. Tämä tuo paljon haasteita: taloudelliset haasteet, päivittäisen harjoittelun sovittaminen opintoihin, koti- ja ulkomaan leiritysten aikataulujen aiheuttamat katkokset opintoihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

Opiskelevien nuorten opintotuen edellytys on riittävä opintopisteiden saavuttaminen, joka tuntuu mahdottomalta. Opetuksessa usein rahoitus perustuu valmistuvien määrään, ja toisella asteella erityisopiskelijoista tulee parempi korvaus — siis tarkoitan tällä nyt oppilaitoksia, opetuksen järjestäjiä. Voitaissiinko urheilijat rinnastaa edellä mainittujen haasteiden johdosta erityistä tukea vaativiin opiskelijoihin? Ammattikorkeakoulun ja yliopistojen rahoitusmallissa ei valitettavasti huomioida erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita, mutta jotenkin nämä urheilijat tulisi sielläkin huomioida.

Ja nyt tähän opintotukiasiaan:

Opintotukea myönnettäessä tulee huomioida huippu-urheilijoiden asema siten, että heille sallitaan pitempi opiskeluaika, ja opintopisteitä kun kerätään tiettyssä ajassa — pitää kerätä tietty määrä opintopisteitä — niin tämä aika esimerkiksi puolitetaan. Tämä on semmoinen asia, mikä koskee Suomessa monia urheilijoita, jotka tällä hetkellä pyrkivät maailmanmestaruustasolle tai olympialaisiin. He eivät käytännössä pysty aloittamaan opiskelua, he eivät pysty tekemään työtä, he jostakin yrittävät hankkia elantonsa pärjätäkseen. Ja koska Suomen yhteiskunta ei merkittävästi tue urheilijoita, heidän pyrkimyksiään, niin silloin tulisi suoda edes sellainen mahdollisuus, että he voivat ottaa opintopaikan vastaan ja hyvin joustavalla aikataululla viedä opintoja eteenpäin.

Sitten tähän opintotukeen toinen huomio, minkä tein: En ole tätä nyt tarkastanut mistään, mutta käsitykseni mukaan kotona asuvan opiskelijan opintotukea määritettäessä siihen vaikuttaa edelleen vanhempien tulot. Ja se, mikä on ongelma tässä, kun tätä määritetään, on se, että jossakin perheessä on yksi lapsi ja jossakin on viisi lasta. Yksilapsisessa perheessä vanhempien kovat tulot ehkä piisaavatkin siihen opiskelijan opintojen rahoittamiseen, mutta jos perheessä on viisi lasta ja haetaan opintotukea ja se kielletään sillä perusteella, että vanhemmilla on kovat tulot mutta siellä ei huomioida ollenkaan näitten vanhempien huollettavien lasten määrää, niin se pitäisi ottaa tässä opintotuen määrittelyssä mukaan päätettäessä opintotuen suuruudesta.

Elikä jos tässä nyt pystyy ministeriltä kysymään: millä tavoin urheilijat huomioidaan tässä lakimuutoksessa, sisältyvätkö he näihin joustoihin? Ja toinen kysymys, minkä haluaisin esittää, on: huomioidaanko opintotuen hakijoiden vanhempien tuloissa huollettavien lasten määrä? — Kiitoksia.

14.53 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Pyysin puheenvuoron lähinnä tukeakseni hyvin lyhyesti täällä esimerkiksi edustajien Kemppi ja Räsänen käyttämiä puheenvuoroja opiskelijoiden mielenterveysongelmista.

Kuten edustaja Räsänen kertoi, YTHS:n tutkimuksissa on nyt suurempi osa opiskelijoista ilmoittanut kokevansa psyykkisiä oireita tai kärsivänsä suoranaista mielenterveysongelmista kuin kertaakaan aikaisemmin. Tietysti me emme tiedä, onko kyse siitä, että nämä ongelmat ovat yleistyneet, vai siitä, että niitä aikaisempaa paremmin tunnistetaan. Kuitenkin itse ajattelen, että kyllä nämä paineet ja niistä seuraavat ongelmat ovat tulleet yleisemmiksi, ja toivonkin, että nyt kun keskustellaan opiskelijoiden tukemisesta, niin kiinnitettäisiin riittävästi huomiota myös siihen, että näitä palveluja, joita opiskelijat saavat, esimerkiksi juuri terveyspalveluja, pystytään vahvistamaan. Opintotuki on tärkeä asia, ja täällä lähes kaikki ovat siitä tuoneet esiin ajatuksensa, mutta kyllä yksittäiselle opiskelijalle, joka on vaikeuksissa, usein ne hyvät palvelut, esimerkiksi juuri mielenterveysongelmiin liittyen, ovat vieläkin tärkeämpiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

Tässä kun perehdyin tähän asiaan, kävi ilmi, että on olemassa tällainen yksityiseen lahjoitukseen perustuva Valo-rahasto Helsingin yliopiston rahastoissa, ja toivon, että voisimme yhdessä jotenkin tukea tämän rahaston voimavaroja, koska tämä rahasto käyttää varansa nimenomaan opiskelijoiden mielenterveysongelmien hoitamiseen.

Viime aikojen julkisessa keskustelussa on myös käynyt ilmi se, että kouluissa, sanotaan nyt vaikka toisella asteella, ei ole riittäviä voimavaroja kohdata näitä opiskelijoiden terveysongelmia, jotka myös usein ovat juuri näitä mielenterveysongelmia. Eli sinne pitäisi saada lisää koulukuraattoreita ja kouluterveydenhuollon ammattilaisia.

Itse ajattelen, että kun Säätytalossa nyt tehdään hallitusohjelmaa ja kun siellä on ollut esillä esimerkiksi oppivelvollisuuden pidentäminen, niin vähintään yhtä tärkeätä, itse asiassa tärkeämpää, olisi suunnata näitä siihen aiottuja voimavaroja juuri opiskelijaterveydenhuoltoon ja kouluterveydenhuoltoon ja niiden koululaisten auttamiseen, jotka ovat ongelmissa, sen sijaan, että tällaisella oppivelvollisuuden pidentämisellä päästään siihen, että ne perheet, jotka ovat aina tottuneet maksamaan omien opiskelevien ja koulua käyvien nuortensa oppikirjat, siltä jatkossa välttyvät.

14.56 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Meillä opiskelijoilla se opintopolku on hyvin erilainen jokaisella. Tänään me olemme puhuneet siitä, että entä jos sitten kestääkin niissä opinnoissa hieman pidempään, just esimerkiksi lukihäiriön tai muitten asioitten takia. Sen lisäksi tänään pitäisi keskustella myöskin siitä, että entä ne opiskelijat, jotka haluavat valmistua pikkuisen nopeammin, joilla on edellytyksiä suorittaa nopeammin. Näitten opiskelijoitten osalta tämä opintotukijärjestelmä ei ole reilu. Monet opiskelijat todellakin haluaisivat suorittaa nopeammin, minullakin on pari kaveria, jotka olisivat pystyneet aivan kevyesti suorittamaan sen jopa kolmessa vuodessa. Mutta todellisuus on kuitenkin se, että moni opiskelija joutuu käymään samaan aikaan töissä, koska välttämättä sillä opintotuella ei ole tullut riittävästi toimeen. Jokaisella on vähän erilaisia syitä.

Jos meillä olisi sellainen opintotukijärjestelmä, mistä esimerkiksi meidän perussuomalaisten parista on jo kolme vuotta sitten esitetty kannustinmalli, eli jos sinä suoritatkin vaikkapa sen viiden vuoden korkeakoulututkinnon yliopistossa kolmeen vuoteen, niin sinun olisi mahdollista saada kolmessa vuodessa viiden vuoden opintotuki. Tämä olisi kustannusneutraali valtiolle, koska samanlainen tutkinto sieltä putkahtaa ulos. Mutta toisaalta tämä on joko kustannusneutraali tai hyödyttää valtiota siinä määrin, että nämä opiskelijat, joilla on mahdollisuuksia opiskella nopeammin, pääsisivät tosiaan tekemään töitä paljon aikaisemmin. Näin ollen sen sijaan, että he kuluttaisivat päivän opiskeluun, illan töihin, he kuluttaisivat päivän opiskeluun ja illan opiskeluun ja valmistuisivat nopeammin. Tämmöisen kannustinmallin kautta he saisivat sitten enemmän toimeentuloa, eikä olisi semmoista motivaatiota, että samaan aikaan tehdään jonkin aivan toisen alan työtä, joka ei varsinaisesti edes pätevöitä siihen tutkintoon, mihin ollaan opiskelemassa sillä hetkellä.

Semmoinen huomio tähän kannustinmalliin pitää kuitenkin tehdä, että siinä ei kannata kuitenkaan siihen suuntaan lähteä, että sitten se toimisi negatiivisesti niitä kohtaan, jotka taas eivät edisty tarpeeksi nopeasti, vaan ainoastaan, että otetaan tämä rohkaiseva elementti mukaan heidän osaltaan, jotka edistyvät nopeammin. Eli tämä on joko kustannusneutraali valtiolle tai tämä pikemminkin hyödyttää meidän julkista taloutta.

Toivottavasti tällä tulevalla hallituksella on rohkeutta tehdä tämmöinen isompi uudistus, toisin kuin edellisellä hallituksella. Tämä oikeasti hyödyttäisi opiskelijoita ihan valtavasti paljon. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

14.58 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskowicz nosti esille tiedot, jotka kertovat Säätytalolta, että oppivelvollisuutta oltaisiin pidentämässä. Jos talouden raamien ei anneta rajoittaa ajattelua, niin silloin tietysti se varmasti kannattaa tehdä, niin kuin paljon muutakin. Mutta tämä oppivelvollisuuden pidentäminen 18 vuoteen ei vielä itse asiassa takaa sitä, että nuorille tulisi ammattitutkinto tai nuoresta tulisi ylioppilas, sillä usein se kestää sinne 19 vuoteen, että nämä opinnot saadaan loppuun. Silloin tämä oppivelvollisuuden pidentäminen pitäisi itse asiassa ulottaa täysi-ikäisyyden yli, ja se ei olekaan välttämättä aivan yksinkertainen asia ja se maksaa vähintään sen noin 200 miljoonaa euroa.

Jos me emme anna talouden realiteettien rajoittaa meidän ajattelua, niin varmasti se kannattaa silloin tehdä, jos sitä rahaa oikeasti on niin paljon. Mutta kun me tiedämme, että rahaa ei ole rajattomasti ja itse asiassa velkaa otetaan edelleenkin tällä hetkellä, niin silloin kyllä, niin kuin edustaja Zyskowicz nosti esille, kannattaisi miettiä, onko ongelmista karsivän nuoren ratkaisu koulupakko.

Itse en usko siihen, että kannettu oppilas koulussa pysyy, vaan itse uskon mieluummin siihen, että tästä 200 miljoonasta ei tarvitse laittaa kuin vaikkapa neljäsosa, jos se kohdennetaan tehokkaasti kuraattoreihin, erityisopetukseen, kouluterveydenhoitoon ja panostetaan jo ennen toista astetta peruskoulun puolella näihin erilaisten oppijoiden avun tarpeisiin paremmin. Huomattavasti tehokkaammin sillä saadaan tuloksia aikaan kuin sillä, että 200 miljoonaa laitettaisiin oppivelvollisuuden, koulupakon pidentämiseen, joka loppuisi itse asiassa kai 18 vuoteen eikä näin takaisi sitä, että nuori edes tuota ammattitutkintoa loppuun saisi.

Kannattaa nyt kyllä tarkasti vielä Säätytalolla pohtia, miten nuorten opinnoissa olevat ongelmat kannattaa ratkaista. Minun mielestäni, ministeri Terho, te olette tehnyt hyviä ratkaisuja, ja siinä nimenomaan laitetaan tehokkaasti rahaa niille nuorille tai niille perheille, joilla on vaikeuksia esimerkiksi lukion oppimateriaalikustannusten kattamisessa tai toisen asteen ammatillisen koulutuksen kustannusten kattamisessa.

Itse laitoin tuossa vaalikiertueella merkille, että ei Lukiolaisten Liittokaan itse asiassa kannata sitä, että siirrettäisiin yksi yhteen ne kustannukset julkiselle puolelle — sillä senkin jälkeen me maksamme ne niistä yhteisistä varoista — vaan hekin esittivät malleja, joilla maksuton toinen aste toteutettaisiin, mutta se toteutettaisiin huomattavasti fiksummin kuin sillä tavalla, että ne nykyiset kulut siirrettäisiin yksi yhteen tälle puolelle.

15.01 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Itsekin kannatan sen kaltaista politiikkaa, että tukea suunnataan niille, jotka tukea oikeasti tarvitsevat, ja kannusteita sitten mahdollisimman laajasti kaikille, jotta yhteistä kakkua pystymme mahdollisimman suureksi kasvattamaan.

Kun tässä on nyt toivottu eri puheenvuoroissa myös panostuksia opiskelijoiden palveluihin, jotka tietysti aina myös maksavat, niin haluan vielä perustella tätä useissa puheenvuoroissa peräänkuulutettua tarkastusta näihin opiskelijoiden vapaan tulon tulorajoihin. Palkansaajien tutkimuslaitoksen muistaakseni tammikuussa julkistamassa tutkimuksessa oli siis arvioitu sitä, että mikäli tämä yhdeksän kuukauden opintotuen vapaan tulon raja nousisi siitä reilusta 12 000 eurosta 18 000 euroon, niin silloin lähes kaikki nämä hyvinvointitappiot, joita syntyy siitä, että opiskelijalta peritään opintotukea takaisin, poistuisivat, koska opiskelijat eivät todennäköisesti tämän enempää tienaisi. Mutta he tienaisivat kuitenkin keskimäärin noin 600 euroa enemmän vuosittain, ja se tarkoittaisi sitten verotu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

lokertymän kautta valtiolle lähes 6 miljoonan euron lisätuloja vuosittain. Joten siten senkaltainen toimi, jolla esimerkiksi tuloajat joko poistettaisiin kokonaan — nämä rajat, joita on siis toistakymmentä vuotta sitten viimeksi tarkasteltu — tai nostettaisiin vaikka 18 000 euroon, auttaisi siinä, että saataisiin sitä lisärahaa vaikkapa juuri näihin edellisissä puheen-vuoroissa kuvattuihin opiskelijoitten palveluihin, jotka sinänsä ovat tarpeellisia, ja on kannatettavaa niihin satsata.

15.03 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun tuo Heinonen tuossa lähti laajentamaan keskustelua, niin toivon, että hän hetken malttaisi kuunnella. [Timo Heinonen: Kuuntelen aina!]

Se hallitus, jossa tekin olitte mukana, puhui jotain sellaista, muistaakseni ainakin sen johtohenkilöt puhuivat, että koulutuksesta ei leikata, mutta leikattiin kuitenkin. Ammattioppilaitoksissa ovat lähiopetuksen tuntimäärät tippuneet huomattavasti, ja nyt kun edustaja Heinonen lähti vähän laajentamaan asiaa hallituksen evästykseseen, niin minun mielestäni sellainen asia pitäisi huomioida tässä, että nyt on ammattikoulussa linjoja, joissa lähiopetusta on noin 25 tai 26 tuntia viikossa. Siellä on tosi paljon vapaa-aikaa, siis sellaista, että jos oppilaat tulevat aamulla bussilla sinne ja lähtevät illalla pois, niin kannattaako sinne tulla muutaman tunnin takia. Että jos nyt oikein rohkeita evästyksiä uskaltaa antaa tulevalle hallitukselle, niin voisi kannattaa ruveta miettimään sitä, että jos sitä kolmivuotista ammattikoulua lähdetäisiinkin painamaan kahteen vuoteen, niin minä uskon, että se olisi opiskelijoillekin paljon miellyttävämpää, että siellä oltaisiin aamukahdeksasta iltaneljään eikä niin kuin nyt, että siellä on kaikenlaisia hyppytunteja välissä. Meillä tuolla Etelä-Pohjanmaalla on pitkiä etäisyyksiä, ei siellä kovin moni lähde Alavudelta bussilla jolkottamaan Seinäjoelle kahden tunnin takia. He varmaan jäävät mieluummin kotiin pelaamaan jotakin hedelmäpeliä. Että rohkeita evästyksiä tässä nyt toivotaan seuraavalle hallitukselle, että saavat tämän toisen asteen opetuksen kuntoon jollakin muotoa.

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan tässä vaiheessa ministeri Terho, 3 minuuttia.

15.05 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Vastauksena muutamiin kysymyksiin:

Ensinnäkin edustaja Juvonen taisi kysyä muutoksesta opintojen hidastumisen osalta. Tältä osin pysyy lainsäädäntö samana, eli pituudet eivät sinänsä muutu tässä kokonaisuudessa, mikä nyt muutetaan. Nämähän ovat loppujen lopuksi aika pieniä mutta tärkeitä viilauksia.

Mielenterveyspalvelut ovat ehdottomasti erittäin tärkeitä mutta eivät suoraan minun toimialani alla. Mutta on päivänselvää, että niillä on suuri kysyntä ja ne ovat paitsi yhteiskunnassa myös opiskelijoiden keskuudessa erittäin kysyttyjä, ja niiden tarjonnasta on jatkuva pula.

Mäenpää totesi vanhempien tulojen vaikutuksesta. Niiden vaikutuksesta opintorahan perusmäärään on jo luovuttu, jos nuori on alle 18 ja itsenäisesti asuva.

Sitten nämä jatkokeinot: Niin tässä kuin muissakin tapauksissa on tässä vaiheessa hallituskautta osoitettava seuraavaa hallitusta, joka toivottavasti puuttuu kyllä näihin puutteisiin ja vie eteenpäin erityisesti monen edustajankin esille tuomaa kysymystä opintotuen tuloajista. Ja tässä juuri viime vaalikaudella tilaamani ja erittäin hyvin laadittu selvitys

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

osoitti sen, että niin kuin täällä edustaja Autto taisi tuoda esille, tämän arvion mukaan 50 prosentin nosto tulorajoihin vahvistaisi julkista taloutta noin 6 miljoonaa euroa — ei maksaisi veronmaksajille vaan vahvistaisi julkista taloutta — ja tämä on erittäin hyvä evästykselle vaalikaudelle. Toivottavasti eduskunta ja tuleva hallitus siihen tarttuvat.

Muuten kiitän eri kiitoksista ja yhteistyöstä, jota olen saanut täällä tehdä edustajien kanssa, ja toivotan erittäin hyvää jatkoa näiden tärkeiden kysymysten parissa, mitä tässä tänäänkin tuotiin esiin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset ministerille. — Sitten puhujalistaan.

15.07 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Kiitokset myös omasta puolestani ministeri Sampo Terholle tehdystä työstä.

Sitten tähän päivän asiaan. Edustaja Heinonen otti tuossa esille oppivelvollisuusiän nostoon liittyviä haasteita. Itselläni on työurataustaa aika pitkältäkin ajalta erityisopetukseen liittyvissä kysymyksissä, niin kuin täällä on muutamilla muillakin edustajilla. Kun mietitään oppivelvollisuusiän nostamista ja ajatellaan yhdeksäsluokkalaista oppilasta, joka on erityisluokalla, niin pakko tässä on vähän kysellä sen perään, onko oppivelvollisuuden pakkojatkaminen välttämättä se oikea ratkaisu sitten saatella oppilasta yhteiskunnan jäseneksi ja hyvään ammattiin. Mielestäni ei välttämättä. Tämän johdosta pitäisi nyt Säätytalolla — kun sinne näitä terveisiä täällä kaikki lähettävät — miettiä vakavasti sitä, voidaan-ko tähän tehdä kohdennetumpaa ratkaisua, johonka liittyvät siis myös opintotukeen liittyvät kysymykset, koska on päivänselvä asia, että opintotukien rakenteen täytyy olla sellainen, että se kannustaa työntekoon, kannustaa valmistumaan ajoissa mutta kannustaa myös sitten toki siihen perustoimeentuloon, mitä opintojen aikana tarvitaan.

Edustaja Mäenpää otti tuossa esille ammattiopetukseen liittyvät kysymykset ja mielestäni aivan hyvässä puheenvuorossa toi esille niitä haasteita, joita ammatillisessa opetuksessa tällä hetkellä on. Pitää paikkansa, että kyllä se koulupäivä siellä on senkaltaisen, että oppilaat ovat kotona, tekevät omin päin joitakin tehtäviä. Minä näen asian myös niin, että ehkä siellä Säätytalolla voitaisiin miettiä myös sitä, että ammattiopetuksessa tehtäisiin vahvaa laadun arviointia ja arvioitaisiin myös sitä, onko se koulutuksen kesto nyt vähän liiankin pitkä tällä hetkellä. Nämä tärkeät asiat, mitä ammatillisessa opetuksessa annetaan, voidaan varmaan kyllä tiiviimminkin opettaa. Suomi tarvitsee hyviä ammattinaisia, ammattimiehiä, esimerkiksi kotipaikkakuntani Kauhava. Jos on päteviä hitsaajia, metallimiehiä, niin vien heidät vaikka tästä heti sinne töihin. Eli kyllä tässä mahdollisuuksia löytyy.

Näillä terveisillä.

15.10 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Kun tässä alettiin terveisiä lähettää, niin lähetän terveiset myös omalta osaltani Säätytalolle.

Edustaja Heinonen nosti tässä erinomaisen tärkeän asian esiin. Eli nyt, kun siellä tosiaan suunnitellaan tätä oppivelvollisuuden pidentämistä, niin ongelmahan meillä on tällä hetkellä sekä peruskoulussa että siellä ammatillisessa oppilaitoksessa. Peruskoulusta meillä valmistuu tällä hetkellä, taikka saa päästötodistuksen, ihmisiä, joilla ei ole luku-, kirjoitus- eikä laskutaitoa. Tämä vaikuttaa vähän kuin hölmöläisen tilkkutäkin ompelulta, jos ikään kuin ajatellaan, että siirretään nämä ongelmat sinne ammatilliseen oppilaitokseen ja pidentään sieltä. Minusta pitäisi ennemminkin keskittyä siihen peruskouluun.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

Mitä tulee sitten tähän ammatilliseen oppilaitokseen, niin tästä viimeisimmästä reformista, mikä sinne tehtiin, se viesti on kyllä ollut opettajilta aika karua kuultavaa. Nimenomaan tämä, mikä täältä tuotiinkin jo esiin, joku edustaja omassa puheessaan, eli siellä ei ole riittävästi sitä opetusta. Sinne on viety tämä itseohjautuvuus, joka on juurikin näille henkilöille, joilla ei ole luku-, kirjoitus- tai laskutaitoa. Miten he voivat itseohjautuvasti opiskella? Tämä nimenomaan korostuu niissä ammateissa, joissa tarvitsee osata asioita, esimerkiksi laskea. Hoitoala on yksi tällainen, täytyy ymmärtää, mitä on tekemässä.

Kyllä minä sanoisin, että tässä riittäisi korjattavaa ihan ilman oppivelvollisuuden pidentämistäkin. Koska jos se nyt tehdään, niin silloin se tulee niin kalliiksi, että käytännössä katsoen nämä valuviat täältä jäävät korjaamatta. — Kiitos.

15.12 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Ministeri Terho ennätti lähteä, mutta haluan hänelle lähettää puolestani kiitokset sekä tästä esityksestä että siitä selvityksestä, jonka hän teetti Palkansääjien tutkimuslaitoksella näistä opintotuen tulorajoista, ja toivon, että tämä selvitys todellakin huomioitaisiin. Se osoitti todellakin sen, että jos näitä tulorajoja nostettaisiin merkittävästi 50 prosentilla, niin huomioiden sekä verotulot että tulonsiirrot julkisyhteisöjen nettotulot lisääntyisivät noin 6 miljoonalla eurolla. Eli eivät siis vähentyisi, vaan lisääntyisivät.

Itse olen sitä mieltä, että tässä voitaisiin mennä vielä pidemmälle. Mielestäni työnteekoon on turha laittaa mitään kannusteita. Eli poistaisin mielelläni nämä tulorajat kokonaan, ja opintotuki olisi silloin riippuvainen vain siitä opiskelusuorituksesta ja työnteosta ei rangaistaisi opiskelijaa. Jos hän käyttää vapaa-aikaansa työnteekoon, niin onhan se parempi asia kuin että hän käyttää sen johonkin vähemmän hyödylliseen, mihin opiskelijat monesti aikaansa käyttävät.

Sitten vielä nostan esiin perheelliset opiskelijat. Jos haluamme syntyvyyttä lisätä, niin kyllä tähän opiskelijaperheiden köyhyyteen tulisi puuttua. On aika kohtuutonta, jos perheelliset opiskelijat joutuvat sekä opiskelemaan, tekemään työtä että sitten hoitamaan ne lapsensa, jotta ylipäänsä pärjäävät. Eli huoltajakorotus opintotukeen olisi erittäin tarpeellinen.

15.14 Aki Lindén sd: Herra puhemies! Olen suurella mielenkiinnolla kuunnellut aika laeasti polveilevaa opintotukikeskustelua, joka on kajonnut koulutuspolitiikkaan laajemmin ja moniin muihinkin tähän liittyviin asioihin. Ja haluan omalta osaltani todeta, että puheenvuorot, jotka olen kuullut, ovat olleet hyvin pohdittuja, järkeviä puheenvuoroja ja ovat kertoneet siitä, että tunnetaan laajasti tätä koulutusmaailmaa, niin omakohtaisesti kuin sitten tietysti kansanedustajuudenkin kautta.

Mitä itse haluaisin tähän tässä vaiheessa vielä lisätä, olisi se, että puheenvuorojen lähtökohtana on hyvin paljon ollut tietysti huoli opiskelijoiden tämänhetkisestä tilanteesta: mielenterveydestä, terveyspalveluista, huonosti järjestetystä opetuksesta, liian lyhyistä päivistä. Tässä esimerkiksi Mäenpää, Sankelo ja Rantanen ottivat oikein hyvin esille näitä epäkohtia, joita liittyy ammatilliseen koulutukseen nyt tällä hetkellä. Voi kuulostaa vähän oudolta, että täältä salin vasemmalta laidalta mainitsen tällaiset sanat kuin ”työnantajan näkökulma”. Olen itse ollut pitkään suurten julkisten terveydenhuolto-organisaatioiden työnantaja-asemassa, ja minä olen erittäin huolissani siitä, että Suomessa opiskeluaikat ovat liian pitkät. Aloitetaan liian myöhään, pidetään niitä kuuluisia välivuolia, opinnot viivästyvät, ja tämän kaiken seurauksena valmistutaan myöhään, päästään vasta kolmekymppisenä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

työelämään ensimmäisen kerran — se on todella huolestuttavaa, monissa meihin verrattavissa maissa se tapahtuu paljon aikaisemmin.

Tietenkin on juuri niin, että hyvin järjestetty opintotuki... Kun itse aloitin vuonna 70 opinnot Turun yliopistossa, ei ollut mitään opintorahaa. Otettiin opintolainaa, joka tosin oli valtion korkotukemaa. Me olemme pitkän askelen siitä kulkeneet eteenpäin opiskelijoiden aseman parantamisessa, mutta haluaisin ehdottomasti tuoda nyt tämän työelämän näkökulman esille, niin kuin toki moni muukin täällä on jo tuonut esille. Me tarvitsemme tällä hetkellä monella alalla nopeasti osaavaa työvoimaa, ja silloin aivan avainasemassa on työssä tapahtuva oppiminen, ja se voidaan tehdä jopa kokonaan palkalla. Me voimme järjestää niin, että ihmisten ollessa työssä he saavat lisää aivan virallisia opintosuorituksia, se tapahtuu palkalla eikä pelkästään erillisellä opintotukijärjestelmällä.

Mutta kaiken kaikkiaan siis keskustelu on ollut hyvää ja rakentavaa ja ollaan yhdessä kannettu huolta siitä, mikä on opiskelijoiden asema tällä hetkellä. Ja kaikkihan tietenkin tähtää siihen, että meillä Suomessa on osaavaa, hyvää työvoimaa, joka pystyy tätä hyvinvointia rakentamaan.

15.17 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Täällä puhutaan nyt opiskelijoista ja heidän asioistaan, ja haluan minäkin lähettää terveisiä sinne Säätytalolle. Viime hallituskaudella tehtiin ylioppilastutkinnon pisteytystyökalu, jolla pisteytettiin oppiaineet ja niistä saadut arvosanat, ja sen ajateltiin sitten olevan työkalu siihen, että opiskelijat entistä nopeammin livahtaisivat korkeakouluihin. Siellä muun muassa pitkä matematiikka listattiin hyvin korkealle, eliikkä pitkä matematiikka on yksi ratkaiseva oppiaine, jos meinaa päästä korkeakouluihin tulevaisuudessa. Ja Helsingin Sanomissa oli, oliko eilen vai toissa päivänä, siitä artikkeli, jossa otettiin — muun muassa opettajat — kantaa siihen, että opiskeluryhmät nyt lukioissa ovat kasvaneet hyvin suuriksi, koska kaikki opiskelijat totta kai toivovat ja haluavat opiskella sen pitkän matematiikan, jotta pääsisivät sitten opinnoissaan eteenpäin. Mutta siellä on myös motivaatiovajetta, koska kaikki eivät välttämättä haluaisi opiskella, tähtäävät johonkin muuhun. Mutta se pitkä matematiikka on ihan pakko siinä opiskella ja suorittaa vielä hyvin arvosanoin. Toivoisin, että siellä Säätytalolla pohdittaisiin tämänkin uudistuksen merkitystä. Kuunneltiinko siinä todellakin lukioita, opettajia, opiskelijoita, vai pohdittiinko sitä vain yliopistojen näkökannalta?

Ongelma on myös se, että monet lukiolaiset ovat ottaneet yhteyttä sen stressin määrästä, mitä tämä uudistus on tuonut tullessaan, ja varsinkin se, että me tiedämme kaikki, että matematiikka ei välttämättä ole kaikkein helpoin oppiaine, ja kuitenkin siihen pitää niin paljon satsata. Toki myös lyhyestä matematiikasta, kun sen kirjoittaa hyvin, pitää saada ihan huippuarvosanat, jotta siitä saa sitten ne korkeat pisteet. Tämä olisi se huoli. Toivoisin, että Säätytalolla käytäisiin vielä kerran läpi tämä uudistus ja pohdittaisiin, onko siinä eväitä sille, että myös kohtuutonta stressiä opiskelijoille aiheutetaan. Että jonkunlaista järkeä myös tällaisiin uudistuksiin.

Ja toinen asia, minkä haluan myös nostaa esille ja mitä paljon täällä eduskunnassa keuhataan ja yleisestikin, valtakunnan tasolla, on digitaalinen maailma ja sähköinen toimintaympäristö. Siitäkin tulee paljon opiskelijoilta yhteydenottoja, että se sähköinen toimintaympäristö ei kaikille ole hyvä ja olisi toivottavaa, että kirjat säilyvät edelleen ja voidaan lukea ja kirjoittaa, eikä kaikkea tulisi tehdä sähköisesti.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2019 vp

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.